

Ο Εθνοϊερομάρτυς Σμύρνης Χρυσόστομος - Πιστός άχρι θανάτου

Το χριστομίμητο φρικτό μαρτύριο του Αγίου Εθνοϊερομάρτυρος Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσοστόμου (+1922)

Ως άλλος μεγαλομάρτυρας Άγιος Πολύκαρπος, Επίσκοπος Σμύρνης, παρέμεινε «πιστός άχρι θανάτου» και ο Μητροπολίτης Σμύρνης, ο νέος Εθνοϊερομάρτυρας του Γένους μας, Άγιος Χρυσόστομος (+1922), ο οποίος μέχρι και της τελευταίας ρανίδος του αίματός του προσέφερε υπέρ του κινδυνεύοντος από τις τουρκικές τσέτες και τον Νουρεντίν Πασά ποιμνίου του. Έτσι, ανεδείχθη άξιος και αληθής ποιμήν της του Χριστού Εκκλησίας και αντάξιος μεγάλων ιεραρχών μαρτύρων του Οικουμενικού Πατριαρχείου του οποίου κληρικός πιστός και αφοσιωμένος μέχρι τελευταίας πνοής υπήρξε. Δεν είναι ιστορική υπερβολή αυτό το οποίο εγράφη, ότι δηλαδή ο Εθνοϊερομάρτυρας Άγιος Χρυσόστομος είναι ο νέος Πολύκαρπος Σμύρνης και ένας δεύτερος Πατριάρχης Γρηγόριος Ε (+1821), που ενώ εγνώριζε τον επερχόμενο φρικτό και μαρτυρικό θάνατό του, εντούτοις εκείνος δεν ετράπη σε φυγή αλλά ως αληθής ποιμήν και όντως εν Χριστώ Αρχιερέυς συνθυσιάστηκε με το ποίμνιό του.

Είναι γνωστό ότι στον μεγαλομάρτυρα Χρυσόστομο προσφέρθηκε επανειλημμένα η δυνατότητα να εγκαταλείψει την Σμύρνη και να σωθεί, όπως του είχαν προτείνει πολλοί ανώτεροι ξένοι διπλωμάτες, αλλ' όμως εκείνος ο εκκλησιαστικός και πνευματικός ηγέτης της Ιωνίας επροτίμησε να παραμείνει και να γευθεί το «πικρόν ποτήριον» του μαρτυρίου και της υπερτάτης θυσίας πλησίον του ποιμνίου αυτού. Γνώριζε καλά ο Μεγαλομάρτυρας Άγιος Χρυσόστομος ότι επειδή είχε σηκώσει το ανάστημά του ενώπιον ισχυρών και σκληρών ανδρών του τουρκικού κομιτάτου, όπως ήταν ο Ταλαάτ, ο Ραχμή και ο Νουρεντίν, το τέλος του θα επέφερε μόνον ο θάνατος και παραταύτα παρέμεινε «πιστός άχρι θανάτου».

Ο δόκιμος συγγραφεύς, Πρέσβυς Αλέξανδρος Αλεξανδρής γράφει σ' ένα προλογικό του σημείωμα ότι: *«αμέσως μετά την είσοδό του στη Σμύρνη, στις 9 Σεπτεμβρίου (Νέο Ημερολόγιο), ο Νουρεντίν Πασάς εκάλεσε τον Χρυσόστομο στο Διοικητήριο και αφού του απήγγειλε την κατηγορία της εσχάτης προδοσίας, τον παρέδωσε στο πλήθος που είχε συγκεντρωθεί έξω από το κτίριο. Υπάρχουν πολλές καταγεγραμμένες μαρτυρίες για τον θάνατο του Χρυσοστόμου, οι οποίες συγκλίνουν στο συμπέρασμα ότι ο τουρκικός όχλος κατακρεούργησε τον εθνομάρτυρα. Ιδιαίτερα αποκαλυπτική είναι η εξιστόρηση των γεγονότων από τον Τούρκο Καθηγητή Bilge Umar, που στηρίζεται σε μαρτυρίες ανθρώπων οι οποίοι διεδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στη δολοφονία του Μητροπολίτου Σμύρνης, όπως αυτή του δημίου αυτού Ali Age, στον οποίο ο Νουρεντίν τον παρέδωσε. Όπως υποστηρίζει ο Umar, ο Τούρκος διοικητής επέλεξε να απαλλαγεί το συντομότερο από τον Χρυσόστομο, επειδή ήθελε να αποφύγει την διαδικασία μιάς δίκης η οποία θα παρείχε στη Βρετανία, την Γαλλία, ακόμη και στην Ιταλία, την δυνατότητα παρεμβάσεων προκειμένου να αποτραπεί η καταδίκη του Ελληνορθόδοξου Ιεράρχου σε θάνατο. Για τις ενέργειες αυτές δεν μπορεί παρά να ήταν ενήμερος ο Κεμάλ, με τον οποίο ο Νουρεντίν εισήλθε στη Σμύρνη. Με τον δραματικό αυτό τρόπο οι Τούρκοι εθνικιστές έβαλαν τέλος στην μακραίωνα παράδοση των μικρασιατών εθνοθρησκευτικών ηγετών».*

Στις 30 Αυγούστου 1922 ο μαινόμενος Τουρκικός όχλος, ύστερα από σύντομη φυλάκιση του Αρχιερέως, έδειξε τα βάρβαρα και φρικτά ένστικτά του εναντίον του ανεκτικού και πάντοτε προσευχομένου με γενναιότητα και ανεξικακία Επισκόπου Σμύρνης Χρυσοστόμου. Ενώ μάλιστα οι Γάλλοι λογχοφόροι ηθέλησαν να τον σώσουν, εκείνος τους είπε: «αν δύνασθε, σώσατε τον λαόν», ο μαινόμενος όχλος άρχισε τότε να κτυπά το σώμα του μάρτυρος με πέτρες, ρόπαλα, σίδηρα και μαχαίρια.

Άλλοι τον εκαβαλίκευαν ωσάν υποζύγιο, άλλοι τον έφτυναν και άλλοι τον καθύβριζαν χυδαιότατα. Του αφαίρεσαν τα νύχια, του ξερίζωσαν την γενειάδα, του απέκοψαν την μύτη, του αφαίρεσαν τα μάτια και του απέκοπταν με μαχαίρια μέλη και τμήματα από την σάρκα του.

Και ενώ συνέβαιναν όλα αυτά τα φρικτά βασανιστήρια, τα οποία κάνουν και την χείρα του γράφοντος αυτά να τρέμει, ο Ιερομάρτυς Χρυσόστομος με όση δύναμη του είχε απομείνει, συνέχισε να προσεύχεται ακατάπαυστα και με τα δύο χέρια του να ευλογεί τους αλύπητους βασανιστές του. Όταν ένας τούρκος είδε αυτή την κίνηση του έκοψε και τα δύο χέρια με ένα μαχαίρι. Κατόπιν τον αποτελείωσαν με δυο πυροβολισμούς στο κεφάλι.

Σύμφωνα μάλιστα με την μαρτυρία του αυτόπτη μάρτυρος Αιδεσιμωτάτου Ιερέως Γερασίμου Χαροκόπου, μετά τα παραπάνω οι Τούρκοι έδεσαν ανά ένα μέλος το σώμα του Μάρτυρος Επισκόπου σε ίππους και το διεμέλισαν.

Απ' όλα τα παραπάνω φαίνεται ότι δικαίως εγράφη ότι ο Εθνοϊερομάρτυρος και Μεγαλομάρτυρας Επίσκοπος και Μητροπολίτης Σμύρνης Άγιος Χρυσόστομος (+1922) είναι ένας δεύτερος Μεγαλομάρτυρας Άγιος Πολύκαρπος, Επίσκοπος Σμύρνης, ο οποίος παρέμεινε «πιστός άχρι θανάτου» ως άξιος κληρικός της Ορθοδόξου Εκκλησίας και του μαρτυρικού Οικουμενικού Πατριαρχείου μας. Άξιος αρχιερέυς και αληθής Επίσκοπος Χριστού. Οντως Εθνοϊερομάρτυρας και Μεγαλομάρτυρας Χριστού.

Στις 4 Νοεμβρίου του 1992, κατόπιν εισηγήσεως του τότε Μητροπολίτου Πατρών Νικοδήμου (Βαλληνδρά), προεδρεύοντος του αοιδίμου και μακαριστού Αρχιεπισκόπου Αθηνών κυρού Σεραφείμ Α'(1974-1998), η Εκκλησία της Ελλάδος ανεκήρυξε τον Μητροπολίτη Σμύρνης Χρυσόστομο ως Άγιο και Ιερομάρτυρα της Εκκλησίας ορίζοντας να τιμάται η ιερά μνήμη του την Κυριακή προ της Υψώσεως του Τιμίου Σταυρού εκάστου έτους. Την δε ασματική ακολουθία του Αγίου Ιερομάρτυρος Χρυσοστόμου συνέγραψε ο αοίδιμος Μητροπολίτης Πατρών Νικόδημος.

Βλ. Ενδεικτική βιβλιογραφία:

- 1) Το Αρχείο του Εθνοϊερομάρτυρος Σμύρνης Χρυσοστόμου, όπως διεσώθη από τον Μητροπολίτη Αυστρίας Χρυσόστομο Τσίτερ, Τόμοι Α', Β', Γ', Αθήνα 2000.
- 2) Εριφύλης Κοντοπούλου, Διάφορα. Σημειώσεις του Ηρακλή Α. Τσίτερ. ΠΑΚΕΘΡΑ, Ξάνθη 2006.